Ч. 290 (12.656). Львів, середа 31. грудня 1930. Pauszalowa opłata zaplacona gotowką. Рік LI.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щади. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“, Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Четвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

Сліпа ненависть.

Рижський кордон, принятий московським урядом, не боронить західньо-українських земель від нападів більшовицької преси. „Пролетарська Правда“, київський орґан комуністів з 14. грудня приніс гостру полемічну статтю свого редактора С. Щупака проти УНДО та „Діла“. Полеміка ця відбувається в дуже нерівних умовах. „Пр. Пр.“, як і цілу більшовицьку пресу, в „буржуазній“ Европі може читати кожний, але лихо тому громадянинові „пролетарської“ республики, у якого знайшлиб „Діло; таким чином більшовицька преса на Україні може цілком спокійно поширювати брехні про політичні українські відносини в Польщі та перекручувати витяги з „Діла“. Довжелезний напад „Прол. Пр.“ закидає українському політичному проводові незвичайно соціял-політичний опортунізм та зраду національних інтересів українського народу. Стаття ця свідчить, що більшовики зовсім не вважають за покінчений цей похід, який вони так запекло провадили протягом цілої осени проти українського населення в найтяжчі для нього місяці. Люті напади пана Щупака на політичний провід українського народу в Польщі доказують недвозначно, що дотеперішні висліди українсько-більшовицької боротьби на галицькім ґрунті зовсім не до вподоби московським можновладцям, що національним українським партіям доведеться й надалі провадити боротьбу на два фронти та боронитися проти підступних більшовицьких нападів. Українські відпоручники московського уряду не спромоглися догодити своїм панам. З тяжкої боротьби останніх місяців український провід вийшов зєднаним і скріпленим, українське представництво у соймі втратило без порівнання менше ніж інші партії та недержавні нації Польщі. Поразку більшовицьких груп при виборах „Прол. Пр.“ ставить на карб УНДО та гірко скаржиться на „напади“ ундівців на радянофільську інтеліґенцію, видавництва і таке інше та приписує УНДО-ві підготування війни проти Радянського Союзу.

Закиди, які робить більшовицький часопис національному проводові українського населення в Польщі, занадто безглузді та шиті білими нитками, щоби довше спинятися на них, занадто хиткі, щоби збивати їх, але варто звернути увагу на те, хто робить ці закиди. В „обороні“ західньо-українського народу виступають ставленики московського уряду, що понищили тисячі української інтеліґенції та українського селянства. Представники московської диктатури на Україні мають відвагу виступати з осудом політики українського представництва у Польщі, не просто вибраного, а виборенного у тяжкій виборчій боротьбі. Колиб більшовицьким писакам ходило не про низьку демаґогію, а про річевий осуд, вони моглиб запитати себе, чому то українське населення в Польщі вибирає своїми заступниками все тих-же самих людей, яким радянська преса закидає зраду національних інтересів уже від 1923 року.

Очевидно, що найхарактеристичнішим та найсимптоматичнішим є без сумніву закид „Пролетарської Правди“ на адресу УНДО, що воно, мовляв, бере участь у підготовці інтервенції проти Радянщини (кінь з того сміявсяб!); і це закидають українцям представники держави, яка причинилась свого часу в значній мірі до вибуху світової війни, щоби мати всі українські землі під владою Московщини, держави, яка висназкує й тепер останні сили населення на всякі експерименти і безмірні зброєння, щоби підбити світ. Збройний конфлікт Радянщини з рештою Европи підготовляють консеквентно і безкомпромісово передовсім самі комуністи, дарма, що на всяких конференціях, присвячених справам обеззброєння висувають все найскрайніші пацифістичні гасла теж для демаґоґічних цілей. І тільки сліпа ненависть та тупе упередження комуністів до всього національного українського табору у Сх. Галичині та на Волині кажуть їм ширити такі чутки в своїй пресі.

М. Д-о.

—o—

З польської преси.

Польські настрої.

На цю тему висловив кілька цікавих спостережень та рефлексій вициішній лідер ендеків, голова Клюбу Народового у соймі, проф. Рибарський на сторінках останнього числа „Ґазети Варшавской“ (з 28. ц. м.). Ці його спостереження і рефлексії дуже песимістичні, однак він застерігається згори, що його песимізм не походить із факту приналежности до опозиційного табору. Навпаки, Рибарський твердить, що опозиційний політик є ще великим оптимістом у порівнанні зі загалом пересічних польських громадян, які не беруть участи у політичному житті і супроти політичних справ є звичайно байдужі. Песимістичний, сумний настрій став, мовляв, загальним явищем польського життя; навіть ті, що годяться з теперішнім правлінням і підтримують його, не криються зі своїми журбами, наріканнями й острахом за майбутність. Причину тих настроїв проф. Рибарський, економіст, бачить у пануючій господарській кризі; як політик — джерелом загальної апатії і моральної депресії уважає непевність та неясність положення.

Настрої пересічних людей є відбиткою передовсім їх матеріяльного положення. Коли допікулює т. зв. кріза, коли гнобить людей брак праці і готівки, дефіцити та векслеві протести, то вони з природи річи глядять на дійсність чорно. Господарська депресія викликує психічну депресію. Але й навпаки, психічна депресія збільшає ще і помножує депресію господарчу... Живемо у дуже важкій атмосфері. Не має рішаючого значіння обставина, що йде у нас гостра політична боротьба. Без боротьби нема творчости. Однак форми тієї боротьби є того роду, що мусять викликувати пригноблення. Це пригноблення огортає людей, які не є активні в політичному житті, та головну свою увагу звертають на господарські справи. Їх енерґію, їх підприємчивість гальмує настрій зневохоти і не дозволяє їм вповні розвинути їх багацтв... Живемо теж вічно в часі, в якому царить непевність. Чи через вислід виборів та здобуття „більшости“ урядовим табором минулося не почуття непевности? Можна було манити себе цим, але кожний день цю оману щораз більше розвіває.

Люди привикли жити без пляну, вишлутуватися з одної трудности, щоби попасти в нову трудність. Хотять пережити важкі часи, а не вміють їх переборювати...

В дальшому автор атакує санаційний уряд за защіплювання у польському громадянстві пасивности політичної, яка проте йде завжди впарі з пасивністю господарською.

Коли люди привикнуть, що хтось думає за них і працює в політиці, то не будуть проявляти енерґії і підприємчивости у господарстві. Одно йде в парі з другим. І мабуть це одно з головних джерел тої депресії, яка огорнула такі численні верстви громадянства.

І проф. Рибарський не вірить в ніяку поважну поправу в господарському й політичному положенні Польщі, поки польське громадянство не переборе „моральної кризи, яка сягнула дуже глибоко! Чи він вірить, що цю крізу переборе, чи ні, цього автор уже не каже, але з його загально-песимістичного тону виходить, що великої віри й надії на цю перемогу він не має...

Зреферовані спостереження і рефлексії чільного польського політика й економіста на тему пануючих нині у Польщі настроїв є надзвичайно характеристичні для оцінки цілого внутрішнього положення у Польщі, в якій політична боротьба зродила вже не лише окрему загальну атмосферу, але й спеціяльне психічне наставлення усіх поодиноких громадян, яке є рішаюче для розвитку подій. Однак, як завжди, коли оцінкою політичних відносин займається який-небудь польський опозиційний діяч, ця оцінка — хочби яка вірна — є проте однобока: все лихо бачить лише у санації та в часах від травня 1926-го року. Так і проф. Рибарський, вказуючи на хворі нинішні відносини та хворі настрої польського громадянства, забуває додати, що й перед травнем 1926 року вони теж четі були здорові і виказували цілком достаточну скількість хиб і недостач та найгрізніших появів, щоби вже тоді бути — песимістом. Але людська память дуже коротка, особливо, коли не хочеться чогось памятати.

—o—

Після повстання в Еспанії.

Париж. АТЕ. Один із провідників републиканського повстання в Еспанії летун майор Франко виїхав з Лізбони до Антверпії. Бувший ґубернатор Гуеска ґенерал Ляс Герас, який підчас повстання в сутичці з залогою в Яка був ранений, вчора помер наслідком ран.

Що дється в Індіях?

В Таравнанді заворушення прийняли характер повстання. Тубильці напали на відділ англійської поліції і розбили його, при чому згинуло 10 поліціянтів, а 150 гіндусів. Збунтовані гіндуси палять доми тих мешканців, що не хочуть взяти участи в повстанні.

Ґенерал Бліс і чесність у політиці.

Одночасно причинок до ревеляцій проф. Стан. Ґрабського.

(Від нашого паризького кореспондента).

(Докінчення.)

Вдоволені — навіть дуже раді: бо розкригалися оце вигляди на відпочинок для стомленої й виснаженої У. Г. А. і, далі, на чесний мир, — ми верталися з площі Згоди до дому при вулиці Ляперуз (ч. 37), де містилася й делегація наша. Але ще заки дійшли до дому, насіли нас сумніви і побоювання. Передумавши справу, ми зараз пополудні знов пішли до ген. Бліса.

— Що нового?

— Боюся, щоби поляки, користуючись здержанням пальби з боку наших військ, не виконали в той час несподіваного нападу і не прорвали нашого фронту. Після розваги думаю, що не можу без ґарантій порадити нашій команді прийняти Ваше предложення, яке могло би спричинити нам катастрофу. Нам треба ґарантій, що польська сторона льояльно прийме наше предложення...

Ґенерал на це спершу трохи нетерпляче відмовлявся, одначе згодом, супокійно розваживши наші арґументи, признав нам слушність.

— Так, справді є небезпека, що поляки не приймуть предложень ваших команд тай зроблять наступ. Як з цього вийти? Що саме Вас заспокоїлоб?

— Нефаховій, невійськовій людині важко на це відповісти. Це Ваша річ, пане ґенерале. Та приходить мені на думку, що принаймні одно треба неминуче зробити: заставити п. Падеревського вислати звідси, під Вашою контролею, одночасно з моєю, телеграму до польського уряду і командування з категоричним приказом прийняти евентуальну заповідь задержки пальби з боку українських команд і льояльно припинити також з польського боку всяку воєнну діяльність...

Після короткої надуми ген. Бліс погодився з нашим проектом:

— Напишіть мені таки зараз текст телеграми, яку Падеревський має надати до свойого уряду одночасно з Вашою до Вашого.

Знов — редаґувались телеграми, в сусідній кімнаті, знов — машинка і калька. Телеграма з підписом Падеревського...

Приносимо її Блісові. Уважливе читання і... згода.

— Беру на себе і даю Вам слово чести, що одночасно з Вашою телеграмою Падеревський мусить вислати оцю.

— А як не захоче?

— Як не захоче, то побачимо. Але він *мусить* її вислати.

Одна з калькових копій цеї телеграми є ще досі в наших паперах.

*

То було у саму велику пятницю страсного (латинського) тижня 1919 року. Незабутня велика пятниця, незабутній великдень! Жура за те, що діється на загроженому нашому фронті, а нашою армією безсильною супроти накопиченої проти неї переваги в людях і матеріялі, — чорна жура зганяла сон з очей і не давала хвилинки внутрішнього супокою — в тих важких, преважких днях і ночах. Гнякий несупокій, серце стиснене боязню. Ні звідки поради, ні звідки звістки. Великдень — і неможливість настиратися американцям з проханням інформацій: чи телеграми пішли? Чи відповідь прийшла? Тай взагалі: що діється?

Аж після свят — кількакратні запити в штабі Бліса: ніякої відповіди зі Станиславова, ніякої звістки. Телеграми пішли, та попали наче в глуху безодню: ніхто не відкликався. Господи, що там діється?!

Аж згодом французькі ґазети розпочали подавати польські військові звідомлення про прорив українського фронту...

*

Що справді сталося, чи телеграми до уряду дійшли, чи команди виконали Блісове предложення і що з цього вийшло — досі, вже після звиш 10 років, на певне не знаю. Зосібна не міг мені вияснити цього навіть пок. Вітовський, котрий в травні 1919 вигринув у Парижі, як член (вповні врештою зайвої) комісії для заключення перемиря. Ця неосвідомленість пок. Вітовського в цій преважній справі тоді чудувала мене дуже, і я не вгавав питатися себе самого: як воно можливо? Аж згодом я одержав розвязку цеї „проблеми": Вітовський, мовляв, мало займався фронтом, а натомість був дуже діяльний як „політик"; йому завернув голову приклад придніпрянської отаманії, і саме щоби перепинити його приготування до **„pronunciamento"** в Станиславові, секретаріят вислав його до Парижа — як військового, мовляв, фахівця для фахово-військових переговорів з посивілими в службі і війні ґенералами французькими, англійськими, американськими... Але це — інша історія. На щастя, цей наш фахівець ніякої іншої мови крім української й польської (тай, кепсько, німецької) не знав; а то бувби він у клопотах, якби ген. Бліс був його поспитався про подробиці історії Блісового предложення.

Ключ до розвязки питання про долю і наслідки пересланих американцями бездротних телеграм наших і Падеревського дали нам щойно ревеляційні статті проф. Станислава Ґрабського у „Львовском Курієрі Поранн-ом" минулого літа. Як відомо, цей визначний польський учений і державний муж перехвалювався там своїми „штуками" з телеграмами Падеревського в справі призначення армії Галера. В світлі цих ревеляцій сталася нам зрозумілою й загадка наших і Падеревського телеграм в справі здержання пальби на фронті. Пок. Бліс — у цьому нема найменшого сумніву — наш текст телеграми Падеревському накинув, а телеграфісти Вежі Ефля її вислали: таким чином всемогуча (тоді) антанта була заспокоєна. А на місці товариш Падеревського Ґрабський телеграму сховав під стіл ! — легко здогадатися, як далі розвинулися події на польсько-українському фронті.

Цей епізод (Падеревський-Ґрабський) поручаємо під розвагу і під роздумування всім (їх правда, щораз менше) українцям будь вони зпад Дніпра, чи зпад Дністра. **Disceant moniti.**

Знаєте, яка заповідь повторюється найчастіше в англійському політичному життi? „**Honesty is the best policy**, тобто „Чесність — найкраща політика". Принципом чесности побудували англійці найбільшу в світі імперію. Натомість від описаних принципів одна велика держава вже раз була розвалилася — при кінці XVIII-го століття... Але й це — як каже Кіплінґ — інша собі історія.

*

Перекидаючи свої записки з 1919 року, знайшли ми оце нами самими зовсім призабуту звістку про ще одну стрічу й розмову з пок. ген Блісом. Під датою 3. липня 1919 записано таке ось що:

„Вчора був у ген. Бліса. З його слів виходило, що справа стоїть ще гірше ніж ми думали на підставі короткого комунікату про постанову Ради 4-х в справі окупації Галичини поляками аж до Збруча. Полякам поручено заняти нашу країну, цим разом уже з поміччю армії Галера, і аж до дефінітивного рішення про приналежність Сх. Галичини установити там таку місцеву цивільну адміністрацію, на яку міг би згодитися Союз Народів.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. ГРУДНЯ 1930.

Д-Р АНДРІЙ ЛАСТОВЕЦЬКИЙ.

ПЛЮТОН.

Про новий здобуток астрономії.

В дні 13-го березня 1930 року оголосила флеґстафська астрономічна обсерваторія, положена серед диких пустинь Арізони, в полудново-західній частині Злучених Держав Північної Америки, що її асистент **Тембо (Tombaugh)** відкрив серед зір громади Близнюків нову планету, якій надано назву „Плютон".

Вже в старовині знані були планети Меркурій, Венера, Марс, Юпітер і Сатурн. Від часів Миколи **Коперника** зачислюємо до планет, себто до непостійних зірок, що кружать довколо Сонця, і нашу Землю. Що більше: астроном Іван **Кеплер** відкрив з початком 17-го віку закони, які кермують цим рухом планет довкола Сонця. А саме планети мандрують довкола Сонця по еліпсах. Чим більша віддаль планет від Сонця, тим поволіше вони рухаються, так, що Сатурн, віддалений від сонця $9\frac{1}{2}$ разів стільки, що Земля, окружає Сонце раз протягом $29\frac{1}{2}$ літ. Дня 13 березня 1781 року відкрив німецько-англійський астроном Вільгельм **Гершель** цілком припадково сему планету, яку назвав Ураном, і то в громаді Близнюків. З обчислень **Ляпляса** виявилося, що ця остання планета віддалена від Сонця два рази стільки що Сатурн, а тимсамим обіг її довкола Сонця тревае 84 літ.

Одначе астрономи не задоволилися тільки сухим ствердженням факту істнування Урану. **Леверіє** в Парижі й **Едемс** у Кембріджі виказали, що дійсна, заобсервована люнетою дорога Урану довкола Сонця не відповідає дорозі, обчисленій теоретично на підставі Нютнового закону взаїмного притягання тіл. Взявши під увагу притягання Урану Сонцем і всіма знаними до того часу планетами, обчислили вони, що Уран повинен теоретично порушуватися по дещо іншій дорозі від тої, що по ній кружить у дійсности. Причиною цього відхилення теоретично обчисленої дороги Урану від дійсної вважали згадані дослідники, згідно з поглядами таких теоретиків, **як Бессель** і **Ґаусс**, притягаюче ділання на Уран ще одної невідомої планети, що кружить довкола Сонця „поза Ураном". І дійсно по вказівкам Леверієра берлінський астроном **Ґалле** доглянув 23. вересня 1846 року великою люнетою старої астрономічної обсерваторії (при Енкепляц-у) між зірками громади Козорога нову, восьму планету, яку охрещено Нептуном. Час обігу Нептуна довкола Сонця обчислено на 165 літ.

Зараз після відкриття Нептуна славний французький фізик **Бабіне** висказав погляд, що відхилення дійсної дороги Урану від теоретично обчисленої дороги тільки частинно дадуться пояснити притягаючим діланням Нептуна. Також новіші прецизійні астрономічні апарати потвердили здогад Бабінета, а саме, що обсервована дорога Урану, і то навіть взявши під увагу ділання Нептуна, дуже незначно, але всетаки ріжниться від теоретично обчисленої дороги. Бабіне був такий смілвий, що припускав навіть, що причиною цих дуже незначних відхилень мусить бути ще одна, девята з черги, планета, якої дороги досі не знаємо, а яка „мусить знаходитися десь поза Нептуном". Хоч проти цього погляду виступили в Америці **Нюкем**, а у Франції **Ґайо**, то проте американський астроном Персівел **Лоель** обчислив із згаданих вже, одначе невиясненних ще й дуже незначних відхилень дороги Урану дорогу цеї нової планети, що по думці Бабінета повинна кружляти довкола Сонця „поза Нептуном", і то в цей самий спосіб, в який переводив свої обчислення Леверіє для дороги Нептуна. Ці обчислення переводив Лоель у згаданій на початку цеї статті, першорядній астрономічній обсерваторії, положеній в місцевости Флеґстаф, в державі Арізона. Цю обсерваторію основував сам Лоель спеціяльно для дослідів над Марсом. Результатом цих обчислень була низка праць Лоеля, що займалися віддаленням цього „Транснептуна" від Сонця, ексцентричністю його дороги довкола Сонця, нахиленням тої дороги до екліптики і т. п. По вказівкам Лоеля треба було шукати цеї нової планети в 1914 р. в громаді зір Бика. Одначе саме в цім місці переходить через громаду Бика Чумацький Шлях, так, що обсервація була дуже невигідна (нова планета мала бути 13-ої величини!) і не дала позитивних вислідів. Не зважаючи на перші невдачі, обсервації спеціяльними приладами не переривалися. З попередніх обчислень Лоеля було відомою річю, що в 1930 р. невідома планета повинна замандрувати між зірки громади Близнюків. І туди саме звернув свою люнету враз з фотографічним апаратом технічний асистент флеґстафської обсерваторії **Тембо** в січні 1930 р. На фотографічній знимці з 21. січня 1930 року бачимо нову планету побіч зірки „дельта" Близнюків. Незадовго потім побачено і сфотографовано нову планету „Плютон" також в европейських обсерваторіях.

На підставі обсервованих місць побуту Плютона означено нахилення його дороги до екліптики на 20 ступнів, віддалення від Сонця на 41 разів більше від віддалення Землі від Сонця, час обігу довкола Сонця на 265 літ. В 1984 р. повинен Плютон наблизитись до Сонця на віддаль Нептуна. Внаслідок дуже великого віддалення від Сонця світла і тепла на ньому мало, так, що правдоподібно температура його поверхні близька абсолютного зера. Тому пари і ґази мусіли на ньому перейти в плинний, а навіть і ціпкий стан. Величина Плютона зближена до величини Землі, одначе маса його 6 разів більша від маси Землі; тимсамим густота його мусить бути значна. Ясність його дуже невелика, барва жовтава.

Відкриття нової планети є рівночасно прикладом на те, як навіть в астрономії треба мати щастя! Лоель мав його, бо, передбачивши цю нову планету, допоміг до того, що кільканацять літ пізніше відкрив її в дійсности асистент основаної ним обсерваторії. Цього щастя не мали два інші астрономи, В. Г. **Пікерінґ** і Т. **Ґріґуль**, які також шукали за цею новою планетою, одначе виходили з зовсім інших заложень. Вони помилялись лиш на 13 ступнів, себто, шукали за новою планетою також у громаді Близнюків, але в околиці „ети", а не „дельти"!

Якщо в думці перенесемося на нову планету, побачимо з неї наше Сонце і ті громади зір, які видні й у нас, на Землі. Одначе наших планет, а тимсамим і нашої Землі, з Плютона не видно. Вони всі зникають для глядача Плютона в блеску Сонця.

„Супроти моїх замітів проти несправедливости такої постанови відповів Бліс, що заміти його переконали, тай радив звернутись з відповідними представленнями до Ради Чотирьох, а всім членам делегації післати відписи. Він буде за нами говорити..."

То було останнє наше побачення з ген. Блісом.

ЗАКАРПАТТЯ.

Премієра песи Невицької „Огонь".

Драматичний гурток українських закарпатських студентів „Верховина" у Празі уладив недавно (14. XII.) в Ужгороді виставу народньої песи письменниці І. Невицької п. з. „Огонь". Рецензент ужгородської „Свободи" Донський зазначує, що вистава пройшла з успіхом, а драматичний гурток „Верховина" знову доказав, що справу бере поважно і може виставити навіть тяжку песу. Сама песа „Огонь" доволі інтересна і виведено в ній типи, яких наші драматурги навіть в Галичині ще досі не торкались. Хибою песи є слабі подекуди звязки і задовгі діяльоги.

Нова газета.

В Михайлівцях на Закарпатті має виходити новий часопис народнього напрямку під назвою „Край".

Оснування читальні „Просвіти" в Тересві.

Дня 30. м. м. відбулися установчі збори чит. „Просвіти" в Тересві. До читальні вписалося 82 членів, головою її вибрано управителя школи Й. Жидовича, секретарем учит. Ф. Повхана. Читальня в Тересві має вже свій хор, що виступав уже двічи прилюдно.

Як переведено конскрипцію нашого населення на Словаччині.

„Русскій Вістник" розписується широко про те, що при переведені недавно конскрипції в Чехословаччині були численні зловживання, а вже найбільше їх мало бути на Словаччині в тих повітах, де живе наше населення. „Р. В." наводить цілу низку фактів про ті зловживання на шкоду нашого народу і пише, що коли при конскрипції в 1921 році зі 197.000 греко-католиків на Словаччині виказано тільки 85.000 українців (русинів), то тепер зменшено там число нашого народу в іще більших розмірах. З приводу тих зловживань „Р. В." протестує проти словацьких шовіністів (особливо з табору о. Глінки), які хотілиб поробити всіх русинів у себе якнайскорше словаками.

—о—

З життя наших установ.

45. Звичайні Загальні Збори уповажнених „Народньої Торговлі".

45. Звичайні Загальні Збори уповажнених „Народньої Торговлі", Краєвого Союзу Споживчого, кооперативи з відповідальністю уділами у Львові, відбулися під проводом президента д-ра Степана Федака в дні 26. XII. 1930. Предложені звідомлення Дирекції, замкнення рахунків і біланс за діловий рік 1929-30 та звідомлення Головного Контрольного Комітету враз з внесенням на уділення абсолюторії Надзірній Раді і Дирекції приняли Загальні Збори одноголосно. Білянсову надвишку за 1929-30 р. в сумі зол. 10.056.42 рішили Загальні Збори у цілости приділити до запасного фонду та до фонду культурно-освітного, не ухвалюючи за діловий рік 1929-30 дивиденди і товарових зворотів. Дотацію організаційної праці культурно-освітніх і добродійних установ переводить Дирекція в часі року в поважніших квотах, а саме у звітовім році на зовищі цілі видатковано Народною Торговлею около 33.000 зол. Загальні Збори уповажнених доповнили рівночасно Надзірну Раду „Народньої Торговлі", вибираючи до неї поновно з групи кооператив директорів Повітових Союзів пп. Степана Кузика з Рогатина та Івана Кузіва зі Стрия, з групи фізичних осіб радника інж. Юліяна Мудрака зі Львова і д-ра Ярослава Олесницького зі Золочева. Каденція нововибраних тріває від р. 1930-31 до 1931-32. Заступниками членів Надзірної Ради на один рік т. є 1930-31 вибрані пп. директори Повітових Союзів Тертека Андрій зі Скалата, Ярослав Рубчак з Калуша. З групи фізичних осіб радник Ілля Кокорудз і д-р Альфред Говикович зі Львова. Шляхом вибору ввійшли до Головного Контрольного Комітету на діловий рік 1930-31 з групи кооператив пп. Юліян Шепарович, директор Центросоюзу та Іван Филипович, директор РСУК-а, заступником їх вибрани п. Михайло Корчинський, начальник правного Виділу РСУК-а — з групи фізичних осіб п. Ярослав Колтунюк, директор Т-ва „Дністер" зі Львова, а як його заступник п. Онуфрій Пашак, директор „Народньої Гостинниці", зі Львова. По полагодженні справ натури адміністраційної, застереженних Загальними Зборами, і та по переведенні дискусії головно в напрямі зміни устрою Загальних Зборів уповажнених згідно з постановами первісного, в році 1922 ухваленого, статуту — Збори закрито.

—о—

ОСТАННІ ВІСТИ

ГОЛОДІВКА ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ У СТРИЮ.

Арештовані під закидом приналежности до УВО та комуністичної партії, що сидять у стрийській тюрмі, почали тому кілька днів голодівку. Вони хочуть, щоб прискорили судове слідство.

ХОТІВ УТЕКТИ З ТЮРМИ ПРИ БАТОРІЯ.

У Львові з арештів при вул. Баторія на І. поверсі хотів утекти арештований Остап Коновалець, арештований під закидом саботажів. Він кілька тижнів вибирав ложкою мур під вікном. Треба було ще добути одну цеглу. Останньої ночі запримітив його роботу суд. функціонар, а саме як із зовнішньої стіни сипався тинк, тому заалярмував вязничну сторожу. Коновальця замкнули тепер на II. поверсі.

ЗМІНИ В ПОЛЬСЬКОМУ УРЯДІ?

У політичних колах кажуть, буцімто після сесії Ліги Націй мін. закордонних справ займе становище польського амбасадора в Льондоні. Теку мін-ства закордонних справ дістав би полк. Бек. Мін-стер скарбу Матушевський після полагоди бюджету законодатними установами на власне бажання вернув би на становище польського посла в Будапешті, а міністром скарбу був би полк. Коц. Мін-ство земельних реформ зліквідували би зовсім, а його агенди перейняло би мін-ство хліборобства.

У БЕРЕСТІ НЕМА ВЖЕ ВЯЗНІВ.

Останні берестейські вязні пос. Багінський та Дібоа (оба з ППС) вийшли 29. грудня на волю. Так у тюрмі нема вже ніодного поляка-посла.

ЧИ НА ПОЛІЦІЇ БЮТЬ?

„Хвіля" передає за „Газетою Косцерською", що 15. грудня в тамошнім постерунку поліції побив редактора Мехлінського командант Барбарчик. Бив його в лице та в груди, при цьому прозивав ординарними словами та сказав: „Досі ми гляділи на вас крізь пальці, тепер усе скінчилося!" Поліцаї, що стояли позаду, кинулися на редактора та били його по голові, маневруючи так, щоби битий не бачив, хто його бє. Поліцай Стабровський вдарив кілька разів ред. Мехлінського в лице, покалічив йому очі та лице, так, що остали там сліди й синці. Ред. Мехлінський хотів утікати, та двері були зачинені. Потім відчинили двері до другої кімнати. Там була лавка і товстелезна тростинова палиця. Тому ред. Мехлінський не хотів туди ввійти. Його втрутили, він усім тілом ударив об лавку й вона перевернулася. Впав і ред. Мехлінський а під ним була ця палиця. Не помогло, хоч благав ратунку. Заткали йому уста, витягнули на силу зпід нього палицю та били так сильно нею, що лишилися синці. При цьому закинули йому футро на голову, так що мало не вдушився. Після побиття ще всі прозивали ред. Мехлінського. Сказали йому: „Можете тепер іти до суду чи прокуратора, куди хочете. Ми криті, нам нічого не вдієте. Це була наука. Коли небаром відси не заберетеся, робитимемо так частіше. Засоби найдемо, щоби вас сюди спровадити, хочби ми мали вжити до того поліцію з усього повіту". Ред. Мехлінський зголосився опісля у лікаря та вніс зажалення, щоби винуватців покарано.

ЗАМІСТЬ 200 ЗАПРОШЕНИХ ЛИШЕ — 9.

Не хочуть прапору з труни пок. Нарутовича.

Дня 28. грудня відбулося у Варшаві ліквідаційне засідання комітету для вшанування памяти вбитого президента Польщі Нарутовича. На засідання із 200 запрошених прийшло лише 9! Виявилося, що заг. вплинуло для вшанування памяти Нарутовича ок. 200.000 зол., та це переважно субсидії уряду й магістратів. Приватні люди давали сотикові жертви. Присутні на засіданні довідалися, що кустос Народового Музею в Кракові не прийняв прапору, яким була вкрита труна з тілом убитого президента. Не хотів приняти і посмертної маски Нарутовича.

ПІСЛЯ ВБИВСТВА НА ЗНЕСІННІ.

Вбивники втекли на Радянщину?

Львівська поліція устійнила, що вбивники Ґруберової та Гамерів працювали в гуті скла „Кераміка" на Знесінні. Там робітники звали їх „москалями", бо вони, мабуть, походять із СРСР. Назвища обох убивників поліція покищо держить у тайні. Із вістей, які одержав львівський слідчий виділ, виходило би, що вбивники втекли в напрямі радянського кордону та мабуть уже й перейшли його. На основі обовязуючих міжнародніх договорів убивників — коли їх зловлять — видадуть поль. владі. Зачувати, що пороблено вже такі заходи.

РЕВОЛЬВЕРОВИЙ ЗАМАХ НА РЕДАКТОРА.

У Букарешті до редактора „Адверула" Сокора прийшов 18-літній студент Дума Креско нібито з поданням і хотів застрілити редактора. Редактор запримітив це і підбив рукою револьвер, тому кулі впали у повітря. Підчас шарпанини напасник ударив редактора револьвером у голову. Його роззброїли члени редакції, що збіглися на гук стрілів. Напасник зізнав, що його прислав один із провідників антисемітського руху, прихильник проф. Кузи, ад. Лефтер. Він приказав йому виконати замах на ред. Сокора противника проф. Кузи.

НЕАБИЯКА ДЕФРАВДАЦІЯ.

У митнім уряді в Лодзі здефравдовано 1 міліон золотих.

1.300 ЖЕРТВ ВУЛЬКАНУ.

Скількість жертв вибуху вулькану Мерапі подають на 1.300. Вулькан далі вибухає.

Далекосяглі зміни у союзному уряді СРСР.

На місце Рикова прийшов Молотов.

У більшовицькій пресі з 20. грудня п. р. опублікований такий цікавий документ: „Президія Центрального Викон. Комітету Союзу ухвалює: Задовольнити прохання тов. **Рикова, Олексія Івановича** — звільнити його від обовязків голови Ради Народніх Комісарів Союзу Рад. Соціяліст. Республик і Ради Праці та Оборони". Постанову підписали Калінін і Енукідзе.

Отже цілковита деґрадація!

Поруч наведеного опублікований ще документ такого змісту: „Президія Центр. Викон. Коміт. Союзу РСР. ухвалює: призначити тов. **Молотова** (Скрябіна), Вячеслава Михайловича, на голову Ради Народніх Комісарів Союзу Радянських Соц. Республик і Ради Праці та Оборони. Москва, Кремль, 19. грудня 1930. Підписали Калінін і Енукідзе.

Попри димісію Рикова прийшли потім ще інші зміни в союзному уряді СРСР. Головою цього уряду, як це видно з повищого, став **Молотов**, його заступником Рудзутак, на чолі комісаріяту закорд. справ остав надалі **Літвінов**, армії та фльоти **Ворошилов**, фінансів новий діяч **Гринько** (українець), залізниць **Рухимович**, господарства **Яковлів**, праці **Тихонь**, на чолі інспекторату праці став **Андреїв**, а головою Ради Народи. Господарства **Куйбишев**.

Господарські пляни УРСР.

Рига. АТЕ. На сесії ЦВК. в Харкові голова Ради Народніх Комісарів Чубар оголосив господарський плян на Україні на рік 1930. З цього пляну виходить, що загальна продукція України творить 60 проц. продукції цілого Радянського Союзу. В р. 1931 уряд УРСР. має намір увести значні інвестиції для поліпшення продукції сирівців, головно вугля і залізної руди, які потрібні центральній Росії. На ту ціль вназначовано 3 міліярди рублів. В Донецькому Басейні мають урухомити 70 нових копалень вугля. Радянський господарський плян прямує тим чином до нагального вивозу українських сирівців до Росії, а натомість не передбачує жадних інвестицій на розвиток промислу і будову нових фабрик, що перетворювалиб сирівці в краю. Згідно із офіціяльними даними Україна має тепер 30 міліонів населення.

Тугачевський опозиціоніст.

Як подають з Москви, колишній начальний вожд червоної армії у війні 1920 р. Тугачевський іменований військовим представником СРСР. у Японії. В Москві панує переконання, що цією номінацією радянська влада хоче усунути Т. поза межі СРСР, тому, що він в останніх часах солідаризувався із правою опозицією.

Ювилей ДПУ. в Харкові.

Рига. АТЕ. В Харкові святковано десятиліття істнування спеціяльного прикордонного корпусу ДПУ. Президія ЦВК. УРСР. відзначила цей корпус окремим прапором і видала відозву, в якій підкреслює велике значіння ДПУ. і її заслуги в боротьбі з українським націоналізмом та з повстанцями. „Комуніст" пише, що за 10 літ ДПУ. зліквідувало на Україні тисячі повстанчих ватаг. Кордони України треба охороняти спеціяльно, бо перший удар їм треба звернений проти України ворогів СРСР. буде звернений проти України.

—о—

Наслідник Братіяну.

Головою румунської ліберальної партії, на місце пок. Вінтілі Братіяну, вибрали Дуку.

—o—

Промова Мекдональда.

Льондон. АТЕ. Сьогодні радила комісія, утворена конференцією круглого стола для справ національних меншин в Індіях, у звязку в підготовкою нової конституції. Між іншими промовляв англійський премієр Мекдональд, який звернувся до представників гіндуського населення із горячим закликом. Він заявив, що розвязання проблеми національних меншин є конечною умовою консолідації Індії. Як довго будуть істнувати непорозуміння між ріжними верствами і племенами гіндусів, так довго всяка конституція не матиме вартости і так довго буде конечна інґеренція кольоніяльної влади. Гіндуси повинні витворити атмосферу доброї волі супроти Англії, бо без тієї доброї волі не можна дійти до порозуміння. Делеґатки гіндуського жіноцтва промовляли за єдністю магометан та будистів, бо на їхню думку одні і другі є синами одного великого гіндуського народу.

Венізельос у Білгороді.

Дня 28. грудня приїхав у Білгород грецький премієр Венізельос. Був у короля на авдієнції.

Землетрус в Арґентині.

В арґентинській провінції Сальта в навечеріє Різдва був сильний землетрус, від якого згинуло 150 осіб. Місто Ляпома зруйноване зовсім, а кілька інших місцевостей мають великі шкоди. В кількох місцях землетрус знищив залізничі насипи, тому комунікація перервана.

50.000 мокрих в тюрмах...

Протипроґібіційне т-во у Вашінґтоні повідомляє, що принайменше 50.000 людей сидить в ам. тюрмах за проступки проти проґібіції. Около 270 крим. справ, якими займаються федеральні трибунали, є в звязку з проґібіцією. Вартівничі кораблі привели до Нового Льондону в стейті Коннетікат англійський корабель із алькоголем, вартости сто тисяч долярів. Залогу, 9 людей, арештували. Корабель хотів утікати, та поцілений трьома гарматніми стрільнами, задержався.

У Ню Йорку померло на Різдво 11 мущин і 1 жінка, а 59 є в шпиталях, бо пили деревний алькоголь.

Автобуси з 33 пасажирами впали у канал.

У Міляні наслідком мряки впало авто з 3 пасажирами, а за ним автобус із 30 подорожніми. Трьох утонуло, інших окривавлених урятували.

Влом до гробниці.

До род. гробниці Сапігів у Красічині, біля Перемишля, вломилися злодії. Добилися до домовини Ядвиги Сапіги, витягли домовину, відхилили віко, та тут натрапили на другу металеву труну. Її не могли розбити. Хотіли дістатися до труни, бо чули, що небіжку похоронили з дорогоцінностями. Поліція веде слідство.

Ревізії й арештування.

СОКАЛЬЩИНА.

Дня 19. грудня арештовано в Сільці Белзькім учня VIII. гімн. кл. Гриця Климова. Того самого дня перевели в його брата Івана Климова, студента прав, чотири рази ревізію. Шукали за зброєю, летючками і нелегальними книжками. Тому, що його не було тоді дома, поліція шукає за ним дальше.

На 68 арештованих в останніх місяцях в Сокальщині випущено досі на волю вже 37. Сидить іще 31 осіб, з того 30 у львівських Бриґідках, а 1 в Сокалі (вже третій місяць).

Хто знає?

Редакція Української Енциклопедії (Львів, вул. Чарнецького 26, дв. 5) звертається з проханням подати їй звістку про дати таких осіб:

Дудинський Роман, інжинір, отаман УСС, що помер 1920 р. у шпиталі у Москві, — дату уродження;

Дурдиківський Володимир, директор І-ої української гімназії ім. Шевченка в Київі — дату уродження;

Демченко Іван, український музика-етнограф — дату уродження та смерти;

Дерищук Микола, держ. інспектор запорізького корпусу армії УНР — дату уродження та смерти;

Довженко Олександер, фільмовий режісер — дату уродження;

Добров Олександер, історик права;

Данилов Володимир, рос. історик літ. і культури;

Дідур Адам, оперовий співак;

Довгалевський, радянський дипльомат;

Духонін, царський генерал (імя, дату уродження);

Долежаль, начальник військ. канцелярії ЗУНР (при диктатурі) імя, дату уродження.

НОВИНКИ

— **Телеф. 2-11. Піскова 22 „Власна Хата" Фотоґраф Лев Янушевич.** 537

— **Курс модерних танців для старших.** Дня 1. січня 1931 року починається курс модерних танців виключно для старших. — Вписи: Зелена 7, перший поверх направо, в днях 27, 29, 30. і 31. XII. 1930 р. год. 1/2 7—8 вечором. 1154 4—4

— **Традиційний передсвяточний ярмарок** Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок відбудеться дня 1. і 2. січня 1931 р. в домівці при вул. Мохнацького ч. 12. Відкриття в четвер (1-го) в 9-ій годині рано. Весь дохід на „Рідну Школу". Кому дорога ця інституція, хто розуміє її вагу й невідрадне положення під теперішню пору, нехай спішить поробити свої закупна на нашім ярмарку. - **Старшина Кружка.**

— **Конфіската „Діла".** У вчорашньому (289) числі „Діла" підпала конфіскаті ціла передова стаття „Волинь по виборах". Це 40-а конфіската нашого органу в цьому році.

— **Отворення українського фризієрського заведення у Львові.** З днем 1. січня відчиняє п. Теодор Кутковський в будинку Ставропігії при вул. Бляхарській ч. 11 (тел. 93—21) фризієрське заведення для мущин і жінок. Згадане заведення буде ведене зразково, чого запорукою сам власник, п. Кутковський, який відбув практику в першорядних фірмах за кордоном і з краю і був нагороджений золотою та срібною медалею на фризієрських конкурсах, а на рік 1930 здобув почесний титул мистця Львова в цьому фаху. Про високі кваліфікації п. Кутковського свідчить також обставина, що він вів курси для фризієрів у Львові під патронатом Ремісничої Палати, вишколюючи цілі ряди адептів того куншту. Сподіємося, що широкі круги нашого громадянства піддержать нове українське підприємство у Львові у власному, добре зрозумілому інтересі.

— **Розпечатання льокалю Редакції і Адміністрації „Українського Голосу".** Дня 22. грудня 1930 р. органи перемиської поліції розпечатали льокаль Ред. і Адм. „Українського Голосу" в присутности д-ра М. Рибака, Зенона Пеленського і Володимира Зиблікевича. Після упорядкування і наладнання діловодства найближче число „Українського Голосу" появиться дня 3-го січня 1931 р. як святочне число.

— **А мир на землі.** Підчас Різдва в Леопольдштадті 28-літна Марта Клемпе із Братислави застрілила в готелі свого чоловіка Евгена Льоренца, а потім убила себе. В листі, залишенім на столі, написала вона, що вчинила це з розпуки, що в різдвяні свята вона і чоловік навіть не мали защо повечеряти. — У Парижі першого дня свят підрізав собі горло один директор банку. — У Шарльров один італійський робітник втопив жінку і двоє дітей, бо не мав грошей улаштувати їм святу вечерю. — У Парижі робітник у пяному стані убив свою жінку. — У Ніцці на свят-вечір ціла робітнича родина затроїлась ґазом. Чотири особи померло. — Коло австрійського міста Бад-Есляву бандити по святій вечері застрілили купця Франца Фремеля й ограбили його. — В Злучених Державах Північної Америки підчас свят згинуло майже 200 осіб від перепою, в бійках і в автомобілевих катастрофах. — В німецькім місті Мезеріції втопились в Обрі, заломившись на леді, Олена Кравс і Павло Веґт.

— **Метеор.** На самий святий вечір над американською державою Ідаго пролетів величезний метеор, який на одну хвилину освітлив країну на просторі 100 км² так, що було ясно як у білий день. Метеор упав із страшним громовим гуком у лісі за містом Бойсі, де зарився кілька метрів в глиб землі. Вранці на те місце зійшлась велика маса народу, подивитись на камяного гостя із небес.

— **Смерть Марії Тугановської.** На самий святий вечір у Новгородку померла Марія Тугановська, внучка Марії Верещаківної, яка відограла таку велику ролю в житті Адама Міцкевича. Померла в 61-ім році життя.

— **Смерть перед шлюбом.** Сима Ґотліб, молода жидівка із Варшави день перед своїм вінчанням ішла вулицею до склепу купити собі шлюбне убрання. Вона видно була надто задумана про недалеке весілля і не завважила автомобіля, який віхав на неї та поранив так, що нещаслива Сима Ґотліб померла перед самим вінчанням у лічниці.

— **Крішнамутрі в Будапешті.** Гіндуський молодий фільософ Крішнамутрі, якого европейські теософи звуть „світлом зі Сходу", а якого дехто вважає навіть пророком, приїхав до Будапешту. По дорозі він занедужав і лежить у санаторії, так що його виклад про його науку відложено до січня 1931. р.

— **Недуга Жофра.** Як відомо, французький маршал Жофр, один із найбільш заслужених вождів французької армії підчас світової війни, занедужав на запалення артерій. Останні вісти говорять, що по операції ноги стан його здоровля погіршився і лікарі дуже занепокоєні.

— **Після трагічної смерти Оскара Недбаля.** У звязку із самовбивством чеського композитора і світової слави диріґента Оскара Недбаля, чеська преса містить широкі некрольоги. Недбаль був сином бідного провінціонального урядовця, якого матеріяльні умови були такі важкі, що коли син був у половині музичних студій, батько забрав його до дому, бо не мав чим заплатити для Оскара кімнати і харчів. Це довело молодого студента консерваторії до такої розпуки, що він намагався заподіяти собі смерть. Але його музичними здібностями зацікавився композитор Дворжак і подбав про стипендію для Недбаля. По скінченні студій під проводом Дворжака, Недбаль утворив з товаришами „Чеський квартет", який виступав із концертами в ріжних столицях Европи, а по кількох роках Недбаль оселився у Відні, де диріґував оркестрою і почав свою композиторську творчість. „Чеський квартет" розлетівся з дуже цікавої причини: Недбаль залюбився в жінці одного скрипака квартету Краґи і ця жінка покинула для нього свого чоловіка. Краґа стріляв до Недбаля з револьвера, але хибив, та всеж через це славний в цілім світі квартет перестав істнувати. Жінка Краґи вийшла заміж за Недбаля і втікла з ним до Єгипту і була невідступною товаришкою його життя до останньої хвилини. Підчас його самовбивства в загребськім театрі, вона була в театральній салі і побачивши, що Недбаль щось зденервований та ослаблений, підійшла до телефону і покликала шофера, щоби автомобілем відвезти чоловіка до дому. В цій хвилині Недбаль відчинив вікно і вискочив з другого поверху на вулицю. Лікарі ствердили тільки смерть. Останні вісти із Загребу говорять, що дружина Оскара Недбаля, побачивши труп чоловіка, занедужала на нервовий розстрій і її відвезено до санаторії.

— **Чи воно прикре, чи приємне?** Кожному письменникові дуже приємно, коли його твори викликають в читача сильне враження, але на днях у Будапешті стався випадок, який хоч і був сильним доказом, що твори мадярського поета Мадоша зворушують читачів до глибини душі, то всеж цей доказ не був, здається, Мадошові надто приємний. Сталось воно так: Молодий горячокровний мадярський кельнер читав повість Мадоша, в якій цей автор малював любовну пригоду гарненької мадярочки, яку злі люди розлучають із її коханим, а силою віддають заміж за якогось багатого і поганого ідіота. Кельнер так був обурений на цього богача, що силою здобув собі героїню повісти, та так співчував із долею цієї героїні, що коли автор повісти Мадош прийшов до каварні, де був його читач кельнер, цей останній напав на письменника і набив його палицею за те, що він у своїй повісти віддав заміж таку гарненьку мадярочку за якогось багатого ідіота.

— **Ліндберг був у небезпеці.** На днях Карло Ліндберг летів із своєю дружиною літаком із Балтимори до Вашінгтону. По дорозі в літаку вибухла пожежа і задня частина літака вже була в полумях. Ліндберг не втратив рівноваги духа, наказав жінці пустити в рух апарат до гашення пожежі, а сам кермував далі мотором. Заки літак опустився на землю, пожежа була погашена.

— **Ватиканський цвинтар.** Під костелом Чітта дель Ватікано (св. Анни) вибудувано величавий цвинтар з мистецько-виконаними гробницями. Досі не похоронено там нікого, бо на підставі старої умови, горожан Ватикану ще хоронять на загально-римськім цвинтарі. Ватиканський цвинтар почне „населюватись“ з днем 1. січня 1931 р.

— **Помер співробітник Цепеліна.** У Фрідріхсгафені помер на запалення мозку інжинір Кобер, який допомогав Цепелінові сконструувати його бальон. Він виконав статистичні обчислення цього повітроплава та був великим фахівцем у цій ділянці. Кобер був директором фабрики літаків Манцеля.

— **Кіплінґ має 65 літ.** Цими днями Редіярд Кіплінґ, „поет англійського імперіялізму“, святкує 65-літні уродини. Він уродився в Бомбаю, де його батько маляр, різьбар і письменник був директором гіндуського музею. Мати Кіплінґа писала вірші. В молодих літах Кіплінґ жив також в Індіях, де працював у часописах і де видав свої перші твори. Маючи 30 літ своїми творами здобув собі вже стільки гроша, що виїхав у подорож довкола світа. Як журналіст жив довший час у Східній Азії, Австралії, Африці та Півд. Америці, де оженився. Підчас світової війни син Кіплінґа Йоган згинув як старшина на німецькім фронті і от недавно великий письменник відвідував могилу свого сина. Після бурхливої та неспокійної молодости, Кіплінґ поселився в своїм домі на селі, в провінції Сасекс і живе там уже двацять літ, майже не стрічаючись з людьми, проганяючи від себе репортерів та журналістів і тільки часом виїзджає до Льондону, щоби побувати в театрі й вернути назад до сільської тиші та самоти. Кіплінґ дістав у 1907 р. нагороду Нобля. Всесвітню славу здобув собі двома книгами „Джунглів“, повістю „Кім“ і короткими оповіданнями п. з. „Звичайні гірські оповідання“. У Англії Кіплінґ відомий крім цього кількома томами поезій, головно з останньої війни п. з. „Пять націй“.

— **Хто хоче, хай вірить.** Англійські спіритисти не дають Конан Дойлеві спокою і по смерти: Вони разураз викликують його дух та питають про всяку всячину. Професор льондонського інституту для психольогічних дослідів Гаррі Прайс не вірив у спіритизм і дивився на викликування духів дуже скептично. Але випадково попав на спірстичний сеанс і викликав дух Конан Дойля. Конан Дойль явився і сказав що йому дуже прикро, що досі в Англії ніхто не поставив йому памятника. Професор Прайс повірив словам славолюбивого і амбітного духа автора „Шерльока Гольмса“ і вже старався, щоби товариство спіритистів поставило йому памятник. Але вдова Конан Дойля спротивилась цьому і заявила, що вона ліпше знає, чого Конан Дойль хоче, бо вона часто викликає його дух, говорить з ним і чоловік говорить їй зпоза гробу нераз, що не хоче памятника, але бажає собі, щоби на його памятку вибудовано дім для дослідів над спіритизмом. Тепер між льондонськими спіритистами є суперечка: одні кажуть, що дух Конан Дойля говорив із професором Прайсом, жінка Конан Дойля плете нісенітниці, а інші твердять, що Конан Дойль хіба скорше міг говорити із власною жінкою ніж з професором, та що професор Прайс взагалі не має поняття, як говорити з духами.

ВІДГУКИ ДНЯ.

„44“.

Багато було писанини, а ще більше балачок на тему відомого вислову Міцкевича: „А імя його буде сорок чотири“. Одні шукали за розвязкою в талмуді, другі в книгах Апокаліпси, треті в кабалістичній геометрії, але ніхто не зблизився до правди. В добі відродженої Польщі якийсь передчасний емерит шукав протекції тим шляхом, що доказував на імені, вазвищі і титулах Пілсудського правдиве значіння таємничої фрази з „44“. „Іл. Курієр Цоддзенни“ (який тоді теж був за співпрацею з урядом, тільки що уряд був хієно пястівський!) — виказав як на долоні, що автор розвязки грубо помилився.

Вислів Міцкевича остав надалі нерозясненим, загадочним — як зрештою і неодин вислів пізніших славних мужів Польщі. Маючи чим іншим забиту голову, ніхто з горожан річипосполитої не квапився витрачувати дорогий час на розчовпування неясних висловів, бо волів собі втяти дрімку, серед якої забував про голод, векслі, чи іншу екзекуцію.

Мало-помалу люди призабули за славний вислів і потім, хоч і траплялися підхожі моменти, ніхто й пальцем не рушив. Так, якби це не мало ніякої вартости і не обіцювало слави за розвязку.

Признаюся, що я сам кілька разів пробував щастя і — признаюся — досі мені не вдавалося. Брав під увагу королів, битви, розбори Польщі — ніодно не підходило.

Аж ось останні дні принесли (на мою думку!) повну розвязку, яку я хочу подати до ширшого загалу.

В тім випадку поміг сильно Берестъ над Бугом, місто, як відомо, невелике і неамбітне, але дуже замітне. Від давна ділялися в ньому цікаві речі: через берестейську унію, берестейський мир, „Буґ-шопи“ аж до „берестейської історії“.

Але щойно ця остання подія причинилася до розвязки поетичної загадки.

Сорок чотири професори краківського університету (не рахуючи співчуваючих, але не підписаних доцентів!), написали отверте письмо до свого товариша по фаху, а бебіста по переконанні, щоби він приглянувся ближче „як справа стоїть“, бо ходять якісь дивні слухи, немов би то... і т. д. — гляди мій попередній фейлетон.

Сорок чотири! Відразу вдарило мене ... Сорок чотири оборонці доброго імени держави такої, військового однострою як такого і т... як таких. Чиж це історичний це факт і ч... кавє, що число оборонців є кругло: сорок чотири?!...

Нерукотворний, сильніший від криці памятник поставили собі професори краківського університету. Один гідний виступ в обороні справедливости, людяности і культури дав їм невмирущу славу. А на добавок доли вчинила так, що було їх точно сорок чотири.

Біда людині, а тим більше громаді людей, яка має в собі нагромаджену величезну скількість почуття справедливости і не може його виладувати. Куди не глянь — цвитуть громадянські чесноти як мак, розростаються державницькі настрої як ліс, пропадають суспільні кривди „яко дим от лица огня“. Де тут місце на протести, де хвиля на вигук обурення!? Не мали бідні професори нагоди виявити свою любов до правди, виказати свою відвагу в обороні покривджених.

Аж нараз Берестя! Це ще тільки неспраджені чутки (хоч і чути їх добре!) а вже протест „сорок чотирьох“ залунав як архангельська труба. Нехай той протест і за скорий нехай і неоправданий він і для нас є небуденним явищем.

Колиб, не дай Боже, колись і нам сталася евентуально якась кривда то напевно стануть у нашій обороні славні 44.

Не можнаж подумати, щоби тої міри мужі мали дві справедливости!

Галактіон Чіпка.

Відозви й комунікати.

В справі закупна свят-вечірних свічок у Станиславові.

Кружок „Рідної Школи“ в Станиславові запроваджує у звичай закупно нашим свідомим громадянством свят-вечірних свічок. В кожній хаті свідомого українця повинна найтися на святочному столі ця свічка, обвязана жовто-синьою стяжкою, з написом „**Веселих Свят бажає Рідна Школа**“. Поширення цього звичаю не буде найменшим тягарем для нашого громадянства, бо і так кожний з нас закуповує свічку на святочний стіл. Масове закуплення свят-вечірних свічок за добровільними датками прийде „Рідній Школі“ з великою поміччю в теперішнім скрутнім для неї положенні. Маємо повну надію, що свідоме українське громадянство зрозуміє нашу скруту та радо прийде нам зі своєю допомогою. Свят-вечірні свічки можна набути: в „Українській Книгарні“, вул. Собіського 16, в „Народній Торговлі“ в Ринку і при вул. Голуховського 22 та в „Священичій Помочі“, пасаж Гартенбергів.

Старшина Кружка „Рідної Школи“ в Станиславові.

ША Х И.

Найліпші шахісти Львова.

У нас вже писалось про те, що в турнірі за мистецтво Львова заняв перше місце член Т-ва Українських Шахістів п. С. Попель, перемігши свого суперника і 4-кратного мистця Львова Г. Фрідмана (з Л. К. Ш.), який здобув цього року тільки другу нагороду. Третя нагорода припала Б. Товарницькому (14½ т.), четверта О. Помагачієві (14 т.). Пятою нагородою ділятся: Айдельгайт, Сулік і Тенненбавм (всі три по 13½ т.). Дальше йдуть: Слободян і Перич, Соколовський, Липовий, Кольбушевський, Шмер, Скажинський, Турянський, Шиманський, д-р Ауербах, Маліна, Турковецький, Пулькрабек.

Клюбові мистецтва Львова.

Одночасно покінчилися у Львові лігові змагання за клюбове мистецтво з таким вислідом: 1) Л. К. Ш. (138 точок), 2) Гелм (131), 3) Т-во Українських Шахістів (112), 4) Гетман (99), 5) Кадур (98½), 6) Сокіл (79), 7) В. К. Ш. (71½), 8) Чорні (69), 9) Аматори (61), 10) Ґонец (41). Мандрівну срібну чашу одержав переможець на рік 1930-31 Львівський Клюб Шахістів.

Дописи.

ТЕРЕБОВЕЛЬЩИНА. *(Гостина св. Миколая. — Одна вистава театру Стадника. — Збори філії Союзу Українок у Теребовлі. — Дещо з агрономічної діяльности філії „Сільського Господаря“ в Теребовлі в 1929-30 рр.).* Дня 19. грудня 1930 р. загостив до Теребовлі св. Миколай. Влаштуванням цього симпатичного свята занявся виділ української захоронки. Діти з захоронки (їх є в захоронці 18) підготовили театральну виставку „Соняшник“, яка пройшла з успіхом. Доходу було 115 зол. і весь цей дохід призначено на захоронку. — День після того загостив до Теребовлі, в переїзді до Тернополя, театр Стадника. Виставлено пєсу Ф. Шілера „Інтрига і любов“. Теребовельська публика мала знова нагоду побачити поважнішу мистецьку річ. Дир. Стадник заблиснув своїм талантом у ролі президента, який не перебирає в засобах, оскільки входять у гру його особисті інтереси. Дещо псувало вражіння те, що він не вивчив добре ролі. П. Неделко був дуже добрий в ролі інтригантського секретаря, тільки трошка за карикатурний. З жіночих роль замітна Тамара в ролі дочки маляря. Гідним її партнером був Блавацький. На загал пєса лишила гарне вражіння. Одно побажання до дир. театру (деб він не був), щоби починав вистави скорше. Це (просто страшна річ, аби публика була в театрі до 1-ої години в ночі. — В неділю 21. грудня 1930 р. відбулися загальні збори тут. філії „Союзу Українок“. З причини великого морозу прийшло всього тільки около 26 члениць. Минулого року було на загальних зборах 60 осіб. Організаційний звіт складала п-і Богачевська Ольга. В повіті основано 14 кружків „Союзу Українок“. — Діяльність філії „Сільського Господаря“ стоїть у тісному звязку з тим чи є при філії агроном чи ні. В минулому 1929 г. приняла філія агронома інж. Радловського Володимира. Він працює в повіті від 2-го листопада 1929 р. В повіті є тепер 22 кружки „Сіл. Госп.“. Всі вони після відходу п. Антоновича були нечинні. Всі треба було відновляти. Тільки кружки в Могильниці і Ласківцях вели дещо діяльности. Почалася акція відновлювання кружків. Упродовж того часу перевів агроном 18 люстрацій, виголошуючи при нагоді кожної люстрації агрономічні реферати. Злюстровано такі кружки: Ласківці, Кобиловолоки, Могильниця, Залавє, Гумниська, Дарахів, Глещава, Теребовля, Іванівка, Романівка, Застіноче, Різдвяни, Островець, Слобідка Струсівська, Хмелівка, Струсів, Заздрість Нова, Заздрість Стара. — Заложено 45 досвідних піль з ріжними штучними погноями, а саме: 23 під ярину і 22 під озимину. Заходами агронома вдалося одержати від повітової рільної комісії пів цукрових буряків і білої рапавої бараболі, як рівнож штучні навози на переведення конкурсу. Учасники конкурсу в Ласківцях і Могильниці, придержуючись вказівок агронома, виставили свої рільні плоди на повітовій виставі в Тернополі та подіставали нагороди, як: расові поросята, плянет, трокарі й інше. Взято 7 прібок землі з ріжних сіл повіту і вислано до аналізи до Гамбурга. Крім тої праці влаштовувано по селах сільсько-господарські курси. Курси були в таких селах: 1) Могильниця: Від 25. листопада до 8-го грудня 1929 р., було до 50 учасників. 2) Ласківці: Від 20. січня 1930 до 28. І. 1930. 3) Теребовля: Агрономічні виклади що вівторка і пятниці від 6—8 год. веч. продовж 10 днів. 4) Кобилоколоки: Від 10. березня до 21. березня 1930 р. 5) Романівка: Від 11. грудня 1930 до 17. XII. 1930. р. Пересічно на курс ходило 78 людей (жінок і мущин). До помочі у викладах запрошувано ще д-ра ветеринарії Бара-

ра з Бучанова; крім того взяли в курсах участь делегати „Сіль. Госп.“ інж. Боровський та інж. Дубрівний. На курсі в Кобиловолоках викладав управ. школи Ковальський Павло. В повітовій рільній комісії беруть участь від українців: о. Мохнацький, дир. Козак Іван та інж. Радловський. Відомі події в нашім краю перервали працю на цілих два місяці. Тепер іде дальше праця. Замесц...ер провадиться сільсько-господар. курс у селі ...мелівка. Досвідні поля влаштовано в таких місцевостях: Теребовля, Теребовля-Глещава, Могильниця, Ласківці, Дарахів, Зубів, Зеленче, Вивявьє (Хмелівка). Треба зазначити, що наші селяни часто не хочуть приготовити поля під досвід. На 1931 рік проектується закладати дальші досвідні поля по інших селах теребовельського повіту. Праця агронома є обрахована на довший протяг часу, щоб можна було завважити великі успіхи. — *Д-р Степан Годований.*

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

о. **Теодор Мурович,** парох Сервир, зборівського повіту, помер по короткій недузі в 73-ім році життя. З Покійним зійшов у могилу визначний народній робітник, що має за собою тривкі заслуги у відродженні українського народу. Вже як студент теольогії належав до гуртка ідейної молоді, що склала перші почини праці між і над народом. Як парох села Надітичі орґанізує своїх парохіян у просвітні, економічні і політичні орґанізації. Його заходами і при значній матеріяльній підтримці невеличке село видає безліч інтелігенції. Чистого непохитного характеру, не знав він ніяких компромісів. Був передплатником „Діла“ цілих 45 літ. За свою працю над народом терпів багато і терпів аж до смерти. Останні пацифікаційні події спричинили арештування всіх трьох його синів. На кілька днів перед смертю перевела поліція основну, строгу ревізію в його домі, а в сам день смерти забрали його наймолодшого сина Степана, б. сотника австр. й української армії, на постерунок, де протягом кількох годин переводили з ним дактильоскопію. Ця подія так поділала на нього, що несподівано на удар мозку попращався з цим життям. Похорони відбулися в Сервирах дня 16. грудня ц. р. при участи великих мас народу і численного духовенства. Вічна Йому Память!

Іван Сенишин, емеритований залізничий інспектор помер дня 29. грудня 1930 р. по тяжкій недузі в 74-ім році життя. **Похорон** відбудеться в середу дня 31. грудня ц. р. в год. 14.30 з дому жалоби при вулиці Шопена ч. 6. **Поминальне Богослуження** відбудеться в пятницю в год. 8. рано в архикат. храмі св. Юра

——o——

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Вівторок, 30. грудня, год. 7·30 веч. „Аїда“.

Середа, 31. грудня, год 7·30 вечором „Діч у Сан-Себастіяні“.

Театр Ріжнородностей (в Нар. Домі):

Вівторок, 30. грудня, год. 7·30 веч. „Нова подружа умова“.

Середа, 31. грудня, година 7·30 веч. „Нова подружа умова“.

Малий Міський Театр:

Вівторок, 30. грудня, год. 7·30 веч. „Скандал у Савої“.

Середа, 31. грудня, год. 7·30 вечором „Скандал у Савої“.

Театр Новини (в салі кіна „Кольосей“):

Вівторок, 30. грудня, год. 7·30 веч. „Гільтайська трійця“.

Середа, 31. грудня, год. 7·30 веч. „Гільтайська трійця“, а в год. 10 веч. Сильвестрова Ґедута „Не даймося!“ Виступ Гелени Мільовської і Татшанського.

Кіна.

АПОЛЬО: Звукова фільма „Капітан Крек“ (Джон Берімур).

ЛЕВ: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто“ (Кепура, Бриґ. Гельм).

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма: „Неаполь співаюче місто“ (Кепура, Бриґ. Гельм).

ОАЗА: Звукова фільма „Розкоші небезпеки“ (Гар. Льойд).

ПАН: Останній роман (Ів. Петрович).

ПАЛЯС: Звукова фільма: „Король джезу“.

ПАСАЖ: „Смертельна їзда цирковця“ та додатки.

ПРОМІНЬ: Вічне кохання“, „Мертвий крик“.

ФАТАМОРГАНА: „Галька“.

ХИМЕРА: Шалені серця. Любов у природі.

СТИЛЕВЕ: Трійливі уста і комедія.

УТІХА: „Загибіль зі Сходу“.

Програма радіо.

Вівторок 30. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 17·45 Симф. концерт **Гельсінґфорс** (221,4) 17·25 Спів, 18·15 флет, 19·00 Концерт. **Льондон** (261,3) 13·00 Пісні зими. 20·45 Концерт. **Копенгаген** (281) 20·00 Дапень у Парижі, водевіль, 21·40 Данські пісні. 22·15 Концерт. **Берлін** (419) 16·30 Концерт. 20·10 Пісеньки з тонфільми. 21·45 Симф. концерт. **Харків** (426) 16·00 Концерт. 17·30 Відчит. 20·00 Концерт із закордону. **Рим** (441,2) 17·00 Концерт. 20·40 Опера або концерт зі Студіо. **Мілано** (500,8) 21·00 Опера з „Аля Скаля“. **Відень** (516,3) 19·00 „Аїда“, 22·10 Концерт. **Мінхен** (532,9) 19·45 Веселa вдова. **Ленінґрад** (1000) 14·50 Грамоф., 17·00 1·40, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 12·00, 15·00 Концерт, 16·00 Авдиція, 18·50 Концерт села, 19·00 Концерт із Ленінґраду. **Париж** (1724,1) 21·00 „Манон“ оп. Масене.

Середа 31. XII. 1930.

Варшава (1411,7) 16·15 Програма для дітей. **Гельсінґфорс** (221,4) 18·45 Скрипкове сольо Лешо Лаврдв. **Братислава** (278,8) 12·30 Радіоорхестра. **Копенгаген** (281) 15·30 Концерт. **Берлін** (419) 16·10 Капеля Зонтаґа. **Харків** (426) 10·00 Новорічний вечір. **Стокгольм** (435,8) 19·30 Скандинавська програма. **Рим** (441,7) 12·45 Концерт. **Праґа** (486,2) 20·00 „Швейк“. **Відень** (516,3) 12·00 Концерт. **Рига** (524,) 21· Новорічна ревія **Будапешт** (550,5) 17·35, Солісти. **Ленінґрад** (1000) 16·00 Концерт.

Четвер 1. I. 1931.

Варшава (1411,7) 10·15 Богослуження в Познани. **Гельсінґфорс** (221,4) 12·00 Богослуження. **Льондон** (261,3) 15·00 Радіоорхестра. **Берлін** (419) 6·00 Концерт. **Харків** (426) 16·00 Концерт. **Стокгольм** (435,8) 15·30 Музика. **Рим** (441,2) 12·45 Музика. **Праґа** (486,2) 12·00 Дзвони. **Відень** (516,3) 16·30 Твори Штравса. **Будапешт** (550,5) 20·40 Циганська музика. **Москва** (1481) 18·00 Концерт для села.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Кооп. Український Театр у Львові Укр. Нар. Театр ім. І. Тобілевича в Станиславові. 1165

Рава Руська:

30. XII. „Меді“.

Угнів:

31. XII. „Паяцик“.
1. I. „Меді“.
2. I. „Церковна миш“.
3. I. „Циганка Аза“.
4. I. „Ой не ходи Грицю“.

Дня 5. I. 1931 р. переїздить театр на кілька днів до Сокаля.

Репертуар Нового Українського Театру дир. П. Карабіневича. 1096

Зборів:

3. I. „Плач Ізраїля“.

Поморяни:

30. XII. „Циганка Аза“.
31. XII. „Запорожець за Дунаєм“.
1. I. „Танок Венери“.
2. I. „Хмара“.

Озірна:

3. I. „Танок Венери“.
7. I. „Хмара“.
8. I. „Пан Твардовський“.
9. I. „Воскресення“.

Тернопіль:

4. I. **Відкриття сезону.** „Ой не ходи Грицю“.
5. I. **Бенефіс Дружини.** „Плач Ізраїля“.
10. I. „Циганка Аза“.
11. I. „Хмара“.

Струсів:

7. I. „Воскресення“.
8. I. „Пан Твардовський“.
9. I. „Плач Ізраїля“.

Театр на зимовий сезон залишається в Тернополі. — В неділю дня 4. I. відкриває сезон народньою штукою „Ой не ходи Грицю“.

Подяка.

Дня 4. грудня відійшла від нас моя найлюбіша дружина, наша сестра і тітка. В нашім горю дізнали ми богато помочі, співчуття і слів потіхи від другів, товаришок праці Покійної і знайомих. — На цьому місці зі широї душі дякуємо Всім тим добрим людям, які не опустили нас в нашому великому горю.

1178 Лев Чубатий — муж зріднею.

Магістрат кор. стол. м. Львова.

Лч. 7·6/30. Видiл I.

Магістрат кор. стол. м. Львова оголошує отсим конкурс на виконання і доставу перепластичних (інтроліґаторських) робіт для Магістрату м. Львова, Заведень, підпри міста, Урядів та міських Інституцій на час від 1. січня 1931 до 31. грудня 1931.

Подрібне оголошення в урядовій „Газеті Львовскій“ Ч. 299 з дня 30 грудня 1930.

Віцепрезидент міста: Д-р В. Кубаля в. р.

1183

Ширіть наш часопис!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок ч. 10.